TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2009. gada 10. februārī*

Lieta C-185/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 68. un 234. pantam, ko *House of Lords* (Apvienotā Karaliste) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 28. martā un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 2. aprīlī, tiesvedībā

Allianz SpA, iepriekš saukta *Riunione Adriatica di Sicurtà SpA*,

Generali Assicurazioni Generali SpA

pret

West Tankers Inc.

* Tiesvedības valoda — angļu.

šādā sastāvā: priekšsēdētājs V. Skouris [*V. Skouris*], palātu priekšsēdētāji P. Janns [*P. Jann*], K. V. A. Timmermanss [*C. W. A. Timmermans*], A. Ross [*A. Rosas*], K. Lēnartss [*K. Lenaerts*] un A. O'Kīfs [*A. Ó Caoimh*], tiesneši P. Kūris [*P. Kūris*], E. Juhāss [*E. Juhász*], Dž. Arestis [*G. Arestis*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Klučka [*J. Klučka*] (referents), E. Levits un L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*],

ģenerāladvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],
sekretāre K. Štranca-Slavičeka [*K. Sztranc-Sławiczek*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 10. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Allianz SpA*, iepriekš saukta *Riunione Adriatica di Sicurtà SpA*, un *Generali Assicurazioni Generali SpA* vārdā — S. Meilss [*S. Males*], *QC*, kam palīdz S. Māsters [*S. Masters*], *barrister*,

— *West Tankers Inc.* vārdā — I. Četvuds [*I. Chetwood*], *solicitor*, kam palīdz T. Brentons [*T. Brenton*], un D. Beilijs [*D. Bailey*], *barristers*,

— Apvienotās Karalistes vārdā — V. Džeksone [*V. Jackson*] un S. Bezadi-Spensere [*S. Behzadi-Spencer*], pārstāves, kurām palīdz V. Vīders [*V. Veeder*] un A. Leitons [*A. Layton*], *QC*,

— Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un A. L. Durino [*A.-L. Durino*], pārstāvji,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*] un M. Vailderspins [*M. Wilderspin*], pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2008. gada 4. septembra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.).

2 Šis lūgums radās prāvā starp *Allianz SpA*, iepriekš saukta *Riunione Adriatica di Sicurtà SpA*, un *Generali Assicurazioni Generali SpA* (turpmāk tekstā kopā — "*Allianz* un *Generali*") un *West Tankers Inc.* (turpmāk tekstā — "*West Tankers*") saistībā ar *West Tankers* deliktatbildības uzņemšanos.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

3 1958. gada 10. jūnijā Ņujorkā parakstītās Konvencijas par starptautiskās arbitrāžas lēmumu atzīšanu un izpildīšanu (Apvienoto Nāciju krājums, 330. sējums, 3. lpp.; turpmāk tekstā — "Ņujorkas konvencija") II panta 3. punktā ir noteikts:

"Ja dalībvalsts tiesai ir jāizskata strīds, par kura priekšmetu puses ir noslēgušas nolīgumu šā panta izpratnē, tad pēc vienas puses lūguma [strīds] jānodod šķīrējtiesai, ja vien tiesa nekonstatē, ka nolīgums ir nederīgs, nav spēkā vai nav izpildāms."

Kopienu tiesības

4 Atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 divdesmit piektajam apsvērumam:

"Dalībvalstu noslēgto starptautisko saistību ievērošana nozīmē, ka šai regulai nevajadzētu ietekmēt konvencijas attiecībā uz konkrētiem jautājumiem, kuru līgumslēdzējas puses ir dalībvalstis."

5 Šīs regulas 1. panta 1. un 2. punktā ir minēts:

"1. Šo regulu piemēro civillietās un komerclietās neatkarīgi no tiesas iestādes būtības. To, cita starpā, nepiemēro ieņēmumu, muitas vai ar administratīviem jautājumiem saistītās lietās.

2. Šī regula neattiecas uz:

[..]

d) šķīrējtiesu."

6 Minētās regulas 5. pantā ir noteikts:

"Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:

[..]

3. lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai varējis notikt;

[..].”

Valsts tiesības

7 1981. gada Likuma par Augstāko tiesu (*Supreme Court Act* 1981) 37. panta 1. punktā ir noteikts:

“*High Court* ar rīkojumu var pieņemt pagaidu vai galīgo noregulējumu [..] visos tajos gadījumos, kuros tas šķiet nepieciešams [..].”

8 1996. gada Šķīrējtiesas likuma (*Arbitration Act* 1996) 44. pantā ar nosaukumu “Tiesu vara, ko var īstenot tiesvedības šķīrējtiesā atbalstam” ir paredzēts:

“1) Ja vien līgumslēdzējas puses nav vienojušās citādi, tiesa tiesvedības šķīrējtiesā nolūkos un saistībā ar to turpmāk uzskaitītajās jomās var pieņemt tādu pašu noregulējumu kā tiesvedībā tiesā vai saistībā ar to.

2) Šīs jomas ir šādas:

[..]

e) pagaidu noregulējuma izdošana [..].”

Pamata prāva un prejudiciālais jautājums

9 2000. gada augustā *Front Comor*, kas ir *West Tankers* kuģis, kuru bija nofraktējis *Erg Petroli SpA*, Sirakūzās (Itālija) uzskrēja molam, kas piederēja *Erg Petroli* (turpmāk tekstā — “*Erg*”), tādējādi radot zaudējumus. Fraktēšanas līgumā bija vienošanās par šķīrējtiesu, atbilstoši kurai visi strīdi par līgumu ir izšķirami šķīrējtiesā Londonā (Apvienotā Karaliste).

10 *Erg* vērsās pie saviem apdrošinātājiem — *Allianz* un *Generali*, lai tie apdrošināšanas summas apmērā atlīdzina tai nodarītos zaudējumus, un Londonā uzsāka tiesvedību šķīrējtiesā pret *West Tankers* par pārējiem zaudējumiem. *West Tankers* savu atbildību saistībā ar sadursmes rezultātā radītajiem zaudējumiem apstrīdēja.

11 Pēc tam, kad *Allianz* un *Generali* saskaņā ar apdrošināšanas polises noteikumiem bija pārskaitījusi *Erg* atlīdzību par zaudējumiem, ko tā bija cietusi, tā 2003. gada 30. jūlijā *Tribunale di Siracusa* (Itālija) cēla prasību pret *West Tankers*, lai atgūtu summu, ko tās pārskaitīja *Erg*. Tās balstījās uz savām likumīgajām kā *Erg* kreditora tiesībām saskaņā ar Itālijas civillikuma 1916. pantu. *West Tankers* atsaucās uz iebildumu par šīs tiesas kompetences neesamību, kas saistīta ar vienošanos par šķīrējtiesu esamību.

12 Paralēli *West Tankers*2004. gada 10. septembrī aizsāka procedūru *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* (Apvienotā Karaliste), lai panāktu, ka strīds starp to un *Allianz* un *Generali*, būtu jānodod šķīrējtiesai saskaņā ar minēto vienošanos par šķīrējtiesu. *West Tankers* arī pieprasīja, lai tiktu pieņemts noregulējums, ar ko *Allianz* un *Generali* tiktu aizliegts uzsākt citu procedūru, nevis tiesvedību šķīrējtiesā un turpināt *Tribunale di Siracusa* aizsākto tiesvedību (turpmāk tekstā — "anti-suit injunction").

13 Ar 2005. gada 21. marta spriedumu *High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Commercial Court)* apmierināja *West Tankers* prasību un pasludināja attiecībā pret *Allianz* un *Generali*"anti-suit injunction". Tās pret šo spriedumu iesniedza apelācijas sūdzību *House of Lords*. Tās uzsvēra, ka šāda noregulējuma pasludināšana esot pretrunā ar Regulu Nr. 44/2001.

14 *House of Lords* vispirms atsaucās uz 2003. gada 9. decembra spriedumu lietā C-116/02 *Gasser* (*Recueil*, I-14693. lpp.) un 2004. gada 27. aprīļa spriedumu lietā C-159/02 *Turner* (*Recueil*, I-3565. lpp.), kuros būtībā esot apstiprināts, ka noregulējums, ar kuru personai tiek aizliegts uzsākt tiesvedību dalībvalsts tiesā, neesot saderīgs ar Regulas Nr. 44/2001 iedibināto sistēmu, pat ja to ir pasludinājusi kompetenta tiesa saskaņā ar šo

regulu. Tā pamatā ir fakts, ka minētajā regulā ir ietverts vienotu normu kopums par kompetenču sadali starp dalībvalstu tiesām, kuras savstarpēji uzticas minēto noteikumu pareizā piemērošanā.

15 Tomēr *House of Lords* skatījumā šo principu nevar paplašināt uz šķīrējtiesu, kas absolūti ir izslēgta no Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomas saskaņā ar tās 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu. Šajā jomā nav vienota Kopienu noteikumu kopuma, kas ir nepieciešams nosacījums, lai dalībvalstu tiesu starpā iedibinātu un piemērotu savstarpēju uzticību. Turklāt no 1991. gada 25. jūlija sprieduma lietā C-190/89 *Rich* (*Recueil,* I-3855. lpp.) izriet, ka Regulas Nr. 44/2001 1. panta 2. punkta d) apakšpunktā ietverto izņēmumu piemēro ne tikai tiesvedībām šķīrējtiesās, bet arī prāvās, kuru priekšmets ir šķīrējtiesa. 1998. gada 17. novembra spriedumā lietā C-391/95 *Van Uden* (*Recueil*, I-7091. lpp.) esot precizēts, ka šķīrējtiesa ir prāvas priekšmets, ja tās mērķis ir saglabāt tiesības strīdu izšķirt šķīrējtiesas ceļā, kā tas ir pamata prāvā.

16 Turpinājumā *House of Lords* norāda, ka tad, ja neviens šķīrējtiesas jautājums neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, *Allianz* un *Generali* adresētais noregulējums, ar kuru tām aizliegts uzsākt tiesvedību citā tiesā, izņemot šķīrējtiesu, un turpināt tiesvedību *Tribunale di Siracusa*, nekādi nevar būt pretrunā minētajai regulai.

17 Visbeidzot *House of Lords* min, ka Apvienotās Karalistes tiesas "anti-suit injunctions" izmanto jau vairākus gadus. Šī prakse tās skatījumā ir efektīvs līdzeklis, lai tās valsts tiesa, kurā atrodas šķīrējtiesa, kura kontrolē šo šķīrējtiesu, nodrošinātu tiesisko drošību, mazinot kolīzijas starp šķīrējtiesas nolēmumu un valsts tiesas spriedumu. Turklāt, ja minēto praksi pieņemtu citu dalībvalstu tiesas, tā veicinātu Eiropas Kopienu konkurētspēju ar tādiem pasaules šķīrējtiesu centriem kā Ņujorka, Bermudu salas un Singapūra.

18 Šādos apstākļos *House of Lords* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālo jautājumu:

"Vai atbilstoši [2000. gada 22. decembra] Padomes Regulai [EK] Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās dalībvalsts tiesa var izdot rīkojumu, kas liedz personai uzsākt vai turpināt tiesvedību citā dalībvalstī, pamatojot ar to, ka šāda tiesvedība ir pretrunā šķīrējtiesas līgumam?"

Par prejudiciālo jautājumu

19 Ar savu jautājumu *House of Lords* būtībā jautā, vai dalībvalsts tiesas pieņemts noregulējums, kas liedz personai uzsākt vai turpināt tiesvedību citā dalībvalstī, pamatojot ar to, ka šāda tiesvedība ir pretrunā ar vienošanos par šķīrējtiesu, ir saderīgs ar Regulu Nr. 44/2001, lai arī tās 1. panta 2. punkta d) apakšpunktā šķīrējtiesa ir izslēgta no minētās regulas piemērošanas jomas.

20 Tādu kā pamata lietā minēto "anti-suit injunction" var adresēt faktiskajam vai potenciālajam prasības cēlējam, kas vērsies tiesā ārvalstīs. Kā savu secinājumu 14. punktā atzīmējusi ģenerāladvokāte, tad, ja atbildētājs neizpilda tiesvedības aizliegumus, viņš tiek pakļauts vajāšanai par necienīgu izturēšanos pret tiesu un to var sodīt ar sodu līdz pat apcietināšanai vai aresta uzlikšanai esošam īpašumam.

21 Kā *West Tankers*, tā arī Apvienotās Karalistes valdība uzskata, ka šāds noregulējums nav saderīgs ar Regulu Nr. 44/2001, ciktāl ar tās 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu šķīrējtiesa ir izslēgta no minētās regulas piemērošanas jomas.

22 Šajā sakarā ir jāatgādina, ka, lai noteiktu, vai prāva ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, ir jāņem vērā tikai prāvas priekšmets (iepriekš minētais spriedums lietā *Rich*, 26. punkts). Precīzāk, Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomas esamību nosaka tiesību, kuru aizsardzību attiecīgā procedūra nodrošina, būtība (iepriekš minētais spriedums lietā *Van Uden*, 33. punkts).

23 Tādējādi tāda kā šajā lietā minētā procedūra, kuras rezultātā tiek pieņemts "anti-suit injunction", nekādi nevar ietilpt Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā.

24 Tomēr, lai arī procedūra neietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, tās sekas var būt minētās regulas lietderīgās iedarbības apdraudējums, citiem vārdiem sakot, mērķu vienādot kolīziju normas par jurisdikciju civillietās un komerclietās un šajā pašā jomā pieņemto lēmumu brīvas aprites kavēšana. Tā tas ir, ja šāda procedūra kavē citas dalībvalsts tiesu īstenot savu kompetenci, kas tai piešķirta saskaņā ar Regulu Nr. 44/2001.

25 Tādējādi ir jāizvērtē, vai uz *Allianz* un *Generali* aizsākto tiesvedību pret *West Tankers* tiesā *Tribunale di Siracusa* pašu attiecas Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas joma un tālāk — kā "anti-suit injunction" ietekmē šo tiesvedību.

26 Šajā sakarā ir jāatzīst — kā to savu secinājumu 53. un 54. punktā ir norādījusi ģenerāladvokāte — ja prāvas priekšmeta dēļ, citiem vārdiem sakot, tiesvedībā, tādā, kurā lūgts atlīdzināt zaudējumus, nodrošināmo tiesību jēgas dēļ, šī tiesvedība ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā, tad iepriekšējais jautājums par vienošanās par šķīrējtiesu piemērošanu, ieskaitot tās spēkā esamību, arī ietilpst tās piemērošanas jomā. Šo secinājumu apstiprina 35. punkts Ziņojumā par Grieķijas Republikas pievienošanos 1968. gada 27. septembra Konvencijai par piekritību un nolēmumu izpildīšanu civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.; turpmāk tekstā — "Briseles konvencija"), ko prezentēja *Evrigenis* un *Kerameus* (OV 1986, C 298, 1. lpp.). Tajā norādīts, ka pastarpinātai šķīrējtiesas klauzulas spēkā esamības pārbaudei pēc vienas puses lūguma, lai apstrīdētu tiesas, kurā tā ir atbildētāja, starptautiska līmeņa kompetenci, saskaņā ar Briseles konvenciju piemēro šo konvenciju.

27 No tā izriet, ka *West Tankers* minētā iebilde par kompetences neesamību, uz ko tas atsaucas *Tribunale di Siracusa*, pamatojoties uz vienošanās par šķīrējtiesu esamību, ieskaitot jautājumu par šīs vienošanās spēkā esamību, ietilpst Regulas Nr. 44/2001 piemērošanas jomā un tādējādi tikai šai tiesai ir jālemj par šo izņēmumu, kā arī par savu kompetenci saskaņā ar šīs regulas 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu un 5. panta 3. punktu.

28 Tātad, izmantojot "anti-suit injunction" un kavējot tiesu, kura parasti ir kompetenta iztiesāt prāvu saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu, taisīt spriedumu saskaņā ar šīs pašas regulas 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu par šīs regulas piemērošanu prāvā, kas tai nodota izskatīšanai, tai noteikti tiek liegtas pilnvaras spriest par pašas kompetenci saskaņā ar Regulu Nr. 44/2001.

29 No tā vispirms izriet, ka tāds kā pamata lietā minētais "anti-suit injunction" — kā to savu secinājumu 57. punktā ir norādījusi ģenerāladvokāte — neatbilst vispārējam, no Tiesas

judikatūras par Briseles konvenciju izrietošam principam, saskaņā ar kuru katra tiesa pati saskaņā ar tai piemērojamām normām nosaka, vai tā ir kompetenta iztiesāt prāvu, kas ir tās izskatīšanā (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Gasser*, 48. un 49. punkts). Šajā sakarā ir jāatgādina, ka ar Regulu Nr. 44/2001, izņemot ierobežotu skaitu gadījumu, kuriem nav nozīmes šajā lietā, netiek pieļauts, ka vienas dalībvalsts tiesa kontrolē otras dalībvalsts tiesu (1991. gada 27. jūnija spriedums lietā C-351/89 *Overseas Union Insurance* u.c., *Recueil,* I-3317. lpp., 24. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Turner*, 26. punkts). Šo kompetenci tieši paredz minētajā regulā ietvertie noteikumi, kuri attiecas uz piemērošanas jomu. Tādējādi dalībvalsts tiesa nekādā mērā neieņem izdevīgāku pozīciju, lai pasludinātu spriedumu par citas dalībvalsts tiesas kompetenci (iepriekš minētais spriedums lietā *Overseas Union Insurance*, 23. punkts, kā arī iepriekš minētais spriedums lietā *Gasser*, 48. punkts).

30 Tālāk, kavējot citas dalībvalsts tiesai īstenot tai ar Regulu Nr. 44/2001 piešķirtās pilnvaras, proti, pamatojoties uz noteikumiem, kuros definēta šīs regulas materiālā piemērošanas joma, tas ir, 1. panta 2. punkta d) apakšpunktu, lemt, vai šī regula ir piemērojama, šāds "anti-suit injunction" tajā pašā laikā ir pretrunā uzticībai, ko dalībvalstis savstarpēji velta savām juridiskajām sistēmām un to tiesu iestādēm un uz kuru ir balstīta Regulas Nr. 44/2001 kompetenču sistēma (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Turner*, 24. punkts).

31 Visbeidzot, ja, izmantojot "anti-suit injunction", *Tribunale di Siracusa* pati tiktu kavēta izvērtēt iepriekšēju jautājumu par vienošanās par šķīrējtiesu spēkā esamību vai piemērojamību, tad puse varētu izvairīties no tiesvedības, aprobežojoties vien ar atsaukšanos uz minēto vienošanos, un prasītājam, kurš uzskata, ka šis nolīgums ir nederīgs, nav spēkā vai nav izpildāms, tādējādi tiktu liegta pieeja valsts tiesai, kurā viņš ir vērsies saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 5. panta 3. punktu, un tādējādi liegts tiesību aizsardzības veids, uz kuru tam ir tiesības.

32 Tādējādi tāds kā pamata lietā minētais "anti-suit injunction" nav saderīgs ar Regulu Nr. 44/2001.

33 Šo secinājumu apstiprina Ņujorkas konvencijas II panta 3. punkts, saskaņā ar kuru, ja dalībvalsts tiesai ir jāizskata strīds, par kura priekšmetu puses ir vienojušās šā panta izpratnē, tad pēc vienas puses lūguma strīds jānodod šķīrējtiesai, ja vien tiesa nekonstatē, ka vienošanās ir nederīga, nav spēkā vai nav izpildāma.

34 Ņemot vērā visu iepriekš teikto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka dalībvalsts tiesas pieņemts noregulējums, kura mērķis ir aizliegt personai uzsākt vai turpināt tiesvedību citā dalībvalstī, pamatojot ar to, ka šāda tiesvedība ir pretrunā ar vienošanos par šķīrējtiesu, nav saderīgs ar Regulu Nr. 44/2001.

Par tiesāšanās izdevumiem

35 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

dalībvalsts tiesas pieņemts rīkojums, kura mērķis ir aizliegt personai uzsākt vai turpināt tiesvedību citā dalībvalstī, pamatojot ar to, ka šāda tiesvedība ir pretrunā ar vienošanos par šķīrējtiesu, nav saderīgs ar Padomes 2000. gada 22. decembra Regulu (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās.

[Paraksti]